

Xəzər rayonu: Dünənün, bugünün vəhdətində sosial-iqtisadi inkişaf

İyirmi il öncə Əzizbəyov metrosundan (indiki Koroğlu) çıxıb avtobusla Mərdəkana (Əzizbəyov rayonuna) indiki Xəzər rayonuna gedərək yolların kənarlarında əkilmiş (bitmiş yox) bəzək ağaclarına baxdıqca keçən əsrin 68-ci ilində Çexoslovakiyanın Brno şəhəri gözlərim qarşısında canlanırdı. O zaman Belarusiyanın Vitebski şəhərində hərbi xidmətdə idim. Həmin ilin oktyabr ayında bizim polku həyəcan siqnalı ilə (desant polkunu) Smolenski şəhərinin yaxınlığındakı meşəyə atdılar. Bir həftədən sonra isə yenə də həyəcan siqnalı ilə "polnyi boyevoy" yəni, bir həftənin suxoy payoku, patronu, qumbarası, qranatamyot gülləsi, üstəgəl paraşüt, — bir sözlə təpədən dırnağa kimi "yük-lənmiş" halda AN-12 hərbi təyyarəsinə doldurub yuxarıda adın çəkdiyim şəhərin mülki hava limanına atdılar. Həmin məqamda şəhər hələ şirin yuxuda idi. Bizim polk təyyarədən düşən kimi (bəxtimiz onda getirdi ki, paraşütlə atlanmadıq, onu soyunub təyyarənin içində qoyduq) əmr verildi ki, ilk növbədə hərbi kazarmaları mühasirəyə alağ. Elə də oldu. Artıq səhər idi, səhər əhli işə gəirdi. Bizim rotamız Brnodan Praqaya gedən yola nəzarət edirdi. İnsanlar bizi - "çağırılmayan qonaqları görəb dəhşətə gəlmişdilər. Kimi barmaq silkeleyir, kimi daş atır, kimi də "akupantı otkuda priyexali, uberaytis otsuda" deyirdi.

O zamankı insanların yaxşı yerində qalar. Biz Çexoslovakiyada baş verəcək dövlət çevrilişinin qarşısını almağa getmişdik.

Sonradan bizim rotanı şəhərin ən yüksək yeri sayılan (təsəvvür edin Şəhidlər Xiyabanı) parka gətirdilər. Oradan hərbi kazarmalara nəzarət edirdik. Demək olar ki, həmin kazarmalar "Bəhramgur" meydanında sıralanmışdı. Şəhər isə parkdan əl içi kimi görünürdü. Parkdakı ağacların əksəriyyəti alma, armud, gavalı ağacları idi. Bizim "stariklər" bir həftənin içində həmin ağacların qanadlarını şilküt eləmişdilər. Bir neçə "molodoy" əsgərin isə o meyvələrdən yığıb yeməyə ixtiyarı yox idi. "Dedavşinalar", ruslar buna icazə vermir. Biz ancaq gecələr kazarmalardan uzaqbaşı bir kilometr yuxarıda qorovulda dayanırdıq. Və gündüzlər şəhəri seyr edirdik. Onu da qeyd edim ki, rotamız həmin parka şəhərin içindən keçib gəlmişdi. Təmiz, möhtəşəm binaları olan, bütün səkilərində meyvə ağaclarında heç kəsin əli dəyməyən meyvələr insanın üzünə güldürdü. Bax o zaman məndə belə bir fikir yaranıdı ki, bizim bu səviyyəyə çatmağımız ən azı yüz il lazımdır.

Bu gün sevinirəm ki, indi Mərdəkana gedən yolun kənarlarında meyvə ağacları əkilməsə də bəzək ağacları, yaşıllıqlar adının ruhunu oxşayır. Və fikirləşirəm ki, o zaman düşündüyüm yüz ilin əlli ili arxada qalıb. Arxada qalan əlli ildə neinki Azərbaycanda, dünyada çox dəyişikliklər baş verib. Ən önəmlisi isə 70 il zəli kimi qanımızı (neftimizi) soran bir ölkə — sovetlər birliyi dağıldı. (dağıtdılar). Baxmayaraq ki, həmin quruluşun da öz müsbət cəhətləri vardı. Əgər 70 ildə Azərbaycan öz sərvətlərindən özü istifadə etsəydi, bəlkə də o zaman mənim gördüyüm Brno şəhərindən qat-qat gözəl olardı. Əgər 15 ildə belə yüksək inki-

şaf yolu keçmişkə, deməli yüz ilə bir şey qalmayıb.

Həmin o əlli ilin içində Abşeron yarımadasının şimal-şərqində yerləşən indiki Xəzər rayonu da kənd-kənd böyüdü. O zaman ərazisi 403,6 kvadratkilometr olan rayonun 12 yaşayış məntəqəsi olmuşdur. Hazırda 8 yaşayış məntəqəsini özündə birləşdirən Xəzər rayonunun ərazisi 336,86 kvadratkilometrdir.

Yeri gəlmişkən Abşeron yarımadasının 32 kəndi arasında Mərdəkan qəsəbəsinin xüsusi yeri var. 1936-cı ildə şəhər tipli qəsəbə adı verilən bu məkanın Mərdəkan adlandırılması da təsadüfi deyil. Yazılı mənbələrə istinadən öyrənirik ki, ərazidə 26 alban tayfalarından biri olan "Mardlar" tayfası yaşayıb və elə o vaxtdan da kəndi Mərdəkan adlandırılıb. Mərdəkan sözü tarixi dövnlərdə bugünümüzə qədər gəlib çatmışdır. Qəsəbə öz tarixi abidələri ilə də məşhurdur. Vaxtı ilə düşmənlər qarşısına siper çəkilmiş Mərdəkan qalaları, Xanbaba hamamı, məqbərə və türbələr, (XV-XVII əsrlər) əsası 1890-cı ildə qoyulmuş dendroloji park (Nəbatat parkı). Parkda bu gün də qiymətli bitkilər qorunub saxlanılır. 12 hektar sahəsi olan parkın ərazisində dünyanın müxtəlif yerlərindən gətirilmiş hər növ bitki və ağac növlərindən zəngin kolleksiyalar yaradılıb. Onu da qeyd edək ki, ötən illərin sosial-iqtisadi, mədəni quruculuğunda son on beş ildə görülən məqsədyönlü işləri də əlavə etsək, rayonun ictimai həyatındakı yeniliklərin planlı şəkildə yerinə yetirilməsinin şahidi olurduq.

Bu baxımdan avqustun 8-də Xəzər Rayon İcra Hakimiyyətində 2019-cu ilin birinci yarısında görülən işlərin yekunlarına dair növbəti hesabat yığıncağının keçirilməsi üçün görülən işlərin əyaniliyindən xəbər verirdi.

Tədbirdə rayon İH-in başçısı Elşən Salahov, başçının müavinləri, aparatın şöbə müdirləri, idarə-müəssisə və hüquq-mühafizə orqanlarının rəhbərləri, RİH başçısı yanında şura üzvləri və rayon ictimaiyyətinin nümayəndələri iştirak edirdilər.

İclası RİH başçısı, şuranın sədri Elşən Salahov giriş sözü ilə açaraq, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin sədrliyi ilə iyul ayının 31-də Nazirlər Kabinetinin 2019-cu ilin birinci yarımilliyin sosial-iqtisadi inkişafının yekunlarına və qarşıda duran vəzifələrə həsr olunmuş iclasın keçirildiyini qeyd etdi, dövlət başçısının qarşıya qoyduğu vəzifələrdən söz açdı.

İH-in başçısı çıxışında respublika Prezidenti İlham Əliyevin apardığı uğurlu siyasət nəticəsində bu gün bölgələrlə bərabər Bakıtrafi qəsəbələrin də sosial-iqtisadi inkişafının sürətlə davam etdirildiyini vurğuladı və qeyd etdi ki, ötən dövr ərzində Xəzər rayonunun sosial-iqtisadi həyatında baş verən pozitiv dəyişikliklər bütün sahələrdə yüksələn xətlə müşahidə olunmuşdur.

Belə ki, rayon üzrə sənaye məhsulu istehsalı 105 milyon manat təşkil etmiş, nəqliyyat sektorunda 840 milyon manatlıq, rabitə müəssisələri tərəfindən idarə, müəssisə və təşkilatlara, həmçinin əhaliyə faktiki qiymətlərlə 2 milyon manatlıq xidmət göstərilmişdir.

2019-cu ilin altı ayı ərzində rayonda

iqtsadi və sosial sahələrin inkişafı üçün maliyyə mənbələrindən əsas kapitalla 87 milyon manat vəsait yönəldilmişdir ki, bu da əvvəlki ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə faktiki qiymətlərlə 2,4 faiz çox olmuşdur.

Ötən dövr ərzində tikinti kompleksində 60 milyon manatlıq tikinti-quraşdırma işləri görülmüş, pərakəndə əmtəə dövriyyəsi 358 milyon 579 min manat təşkil etmişdir. Satılmış əmtəələrin 32,3 faizi hüquqi şəxslərin, 67,7 faizi isə hüquqi şəxs yaratmadan sahibkarlıq fəaliyyəti ilə məşğul olan fiziki şəxslərin payına düşmüşdür. İşə müəssisələrinin ümumi dövriyyəsi 37 milyon manat, əhaliyə göstərilən ödənişli xidmətlərin həcmi isə 270 milyon 975 min manat təşkil etmişdir. Rayonun iqtisadi və sosial sahələrində çalışanların orta aylıq nominal əmək haqqı keçən ilin müvafiq dövrünə nisbətən 2,8 faiz artaraq 743 manat ol-

muşdur. Ötən dövrdə rayonda 1785 yeni iş yeri açılmışdır. Bu ötən ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə 65 faiz çoxdur.

Dövlət Sosial Müdafiə Fondunun Xəzər rayon şöbəsində 01 iyul 2019-cu ilə olan vəziyyətə görə 17 min 323 əmək pensiyasına pensiya ödənilmişdir. Hazırda rayon üzrə 1426 ailəyə ünvanlı dövlət sosial yardım verilir.

Əhalinin məşğulluğunu təmin etmək məqsədilə respublika Prezidenti cənab İlham Əliyevin tapşırığına əsasən Xəzər rayonuna 595 ştat vahidi işçi yeri ayrılıb, rayon ərazisində yaşayan işsiz az-təminatlı ailələrin üzvlərindən ibarət 575 nəfər işə qəbul edilmişdir. Bütün qəsəbələri əhatə edən həmin işçi qrupları ərazidə, park və meydanlarda, yolların kənarında, məhəllədaxili küçələrdə təmizlik işləri görür, vaxtında əmək haqqı alırlar.

Vətəndaşların müvəqqəti məşğulluğunu təmin etmək məqsədilə rayon icra hakimiyyəti aparatı yanında əhalinin məşğulluğuna kömək göstərmək üçün əlaqələndirmə komitəsi yaradılmışdır.

13 mart 2019-cu ildə rayonda Qadın Resurs Mərkəzi açılıb, sahibkarlıq fəaliyyəti ilə məşğul olmaq istəyən 106 qadın qeydiyyatdan keçmiş, 14 qadının təqdim etdiyi biznes plan qəbul edilərək onlara Mərkəz tərəfindən fəaliyyətə baş-

lamaları üçün lazımi avadanlıqlar verilmişdir. Eyni zamanda Sahibkarlığın İnkişafı Fondu 2 sahibkarlıq subyektinə 95 min manat güzəştli kredit vermiş və həmin sahibkarlar tərəfindən 7 yeni iş yeri açılmışdır.

Ötən dövr ərzində rayon Mənzil-kommunal Təsərrüfatı Birliyi Binə, Mərdəkan, Buzovna, Şimal DRES yaşayış massivində təmizlik abadlıq işləri aparılmış, Mərdəkan və Şüvəlan qəsəbələrində 7 min 544 kvadratmetr asfalt örtüyü salmışlar.

111 və 112 sayılı MKİS Buzovna qəsəbəsində, 115 sayılı MKİS Mərdəkan qəsəbəsində müxtəlif sahələri əhatə edən çoxtəyinatlı işlər görmüşlər.

Xəzər Su-Kanal İdarəsi tərəfindən də qarşıya qoyulan vəzifələrin yerinə yetirilməsi məqsədilə bir çox tədbirlər yerinə yetirilmişdir. Belə ki, bu gün su istifadəçisi olan abonentlərin sayı 35 min 966-

edən kabel yenisi ilə əvəz edilmişdir. Görülən işlərin nəticəsində bu gün abonentlər fasiləsiz elektrik enerjisi ilə təmin edilir.

Əhalinin rabitə və informasiya texnologiyalarına çıxışı imkanlarının daha da yaxşılaşdırılması üçün Xəzər telefon qovşağının bu ilin iyul ayının 1-də olan tutumu 71 min 804 nömrə, abunə tutumu isə 59 min 363 nömrə istifadəyə verilmişdir.

Həmişə olduğu kimi ötən dövrdə də abadlıq və yenidənqurma işləri rayonda uğurla həyata keçirilir. Keçirilən səyyar görüşlərdə vətəndaşların çoxsaylı müraciətlərini nəzərə alaraq daxili imkanlar hesabına Şüvəlan qəsəbəsi Ziyarətqahdan Şimal DRES yaşayış massivinə gedən yolda 31, Türkan-Hövsan yolunda isə 32 dirək basdırılaraq yeni işıqlandırma sistemi quraşdırılmışdır. Bugünün ən vacib məsələlərindən biri olan yaşıllıqların salınması və onlara qulluq göstərilməsinin təşkilidir. Həmişə diqqətdə saxlanılan bu məsələ ilə əlaqədar ötən il ərzində rayon ərazisində 59 min 830 ədəd müxtəlif növ ağac əkilmiş, bu il də bir o qədər ağac əkilməsi nəzərdə tutulmuşdur.

Rayonun ərazisində Heydər Əliyev Fondu və digər investisiya lahiyələri çərçivəsində təmir və tikintisi gedən 10 obyekt mövcuddur. Bunlardan Mərdəkan qəsəbəsində Müalicə Pansionatında, Şüvəlan qəsəbəsində Şimal Elektrik Stansiyasının 2-ci blokunda, Buzovna qəsəbəsi 7 sayılı Vərəm Əleyhinə Dispanserdə, Tibbi Reabilitasiya Mərkəzində, Gindəs adına Uşaq Sümüklə-Vərəm Sanatoriyasında, Zirə qəsəbəsində Sənaye Texnologiya MMC-də, Qala qəsəbəsində GEMS-Dünya Akademiyasında, Zirə qəsəbəsindəki Sərdarov adına zavodun filialında işlər müvəqqəti dayandırılmışdır. Yəqin ki, yaxın vaxtlarda təmiri və tikintisi yarımqıç qalan obyektlərdə işlərə yenidən başlanacaq.

Ötən dövr ərzində rəsmi dövlət bayramları və ictimai-siyasi əhəmiyyət kəsb edən digər tarixi hadisələrlə bağlı rayon ərazisində geniş ictimaiyyətin iştirakı ilə bir çox kütləvi tədbirlər keçirilmişdir.

Yanvarın 19-da Mərdəkan mədəniyyət sarayında RİH-in təşkilatçılığı ilə rayonun bütün idarə, müəssisə və təşkilat rəhbərlərinin iştirakı ilə 20 Yanvar hadisələrinə həsr olunmuş tədbir keçirilmişdir. Tədbirdə hadisə zamanı əlil olanlar və şəhid ailələrinin üzvləri ilə görüşlər olmuş, onlara humanitar yardım göstərilmişdir. Yanvarın 20-də RİH Aparatı işçiləri YAP Xəzər rayon təşkilatının və rayon ictimaiyyəti nümayəndələri Şəhidlər Xiyabanını ziyarət etmişlər.

Fevralın 25-də Mərdəkan mədəniyyət sarayında Xocalı Soyqırımının 27-ci ilinə həsr olunmuş anım mərasimi, 26-da isə Xətai rayonundakı "Ana harayı" abidəsinə rayon ictimaiyyətinin nümayəndələrinin ziyarəti təşkil olunmuşdur. Martin 19-da Mərdəkan qəsəbəsi Heydər Əliyev parkında Novruz bayramı şənliyi keçirilmişdir. Şənlikdə təhsil müəssisələri, uşaq bağçaları bayram münasibəti ilə sərgilər nümayiş etdirmiş, konsert proqramı təşkil edilmişdir.

Tədbirdə RİH başçısı, millət vəkili, Heydər Əliyev Fondunun nümayəndəsi, rayonun idarə və təşkilatlarının nüma-

yəndələri iştirak edirdilər.

Mayın 7-də Zirə Mədəniyyət Mərkəzi-EKO parkda ümummilli lider Heydər Əliyevin anadan olmasının 96-cı ildönümü münasibəti ilə tədbir keçirilmişdir.

Ümumiyyətlə 9 May - Qələbə Günü, 28 May - Respublika Günü, 1 İyun - Uşaqların Beynəlxalq Müdafiəsi Günü, 15 İyun - Milli Qurtuluş Günü, 26 İyun - Silahlı Qüvvələr Günü münasibəti ilə geniş tədbirlər həyata keçirilmişdir.

Onu da qeyd edək ki, ölkə başçısının tapşırığına əsasən rayon əhalisinin 73 min 151 nəfəri tibbi müayinədən keçmişdir.

Xəzər rayonunun ərazisində 20 ildən artıq məskunlaşmış qaçqın və məcburi köçkünlərin mənzil-məişət şəraitinin yaxşılaşdırılması məqsədilə ölkə Prezidentinin verdiyi tapşırıqlara əsasən rayon ərazisində yerləşən maşınqayırma pansionatı, Yazıçılar evi, 2 sayılı Vərəm sanatoriyası, Bakılı sanatoriyası, Xəzər sanatoriyası, Buzovna vərəm sanatoriyası və bulaq düşərgəsində məskunlaşmış 1600 nəfərdən ibarət 450 ailəyə müasir avadanlıqlarla təchiz olunmuş yeni mənzillər verilmişdir.

Respublika Prezidenti cənab İlham Əliyev və Birinci vitse-prezident Mehriban Əliyeva rayona bir neçə dəfə səfər etməişlər.

Mehriban xanım Əliyevanın tapşırığına əsasən Heydər Əliyev Fondunun əməkdaşları rayonun qəsəbələrində olmuş mövcud problemlərlə maraqlanmış, sosial obyektlərin bəzilərinə təmir işlərinin aparılması və yeni sosial obyektlərin tikilməsi ilə bağlı Tədbirlər Planı hazırlanmışdır.

2019-cu ilin 6 ayı ərzində rayon icra hakimiyyəti Aparatında daxil olmuş ərizə və müraciətlərdən 388 ərizə müsbət həll olunmuş, 1201 ərizəyə lazımi izahat və təkliflər verilmiş, 22 ərizə aidiyyəti üzrə ünvanlara göndərilmişdir.

Ölkə Prezidenti cənab İlham Əliyevin 31 iyul 2019-cu ildə keçirdiyi müşavirədə ərazilərdə yaşıllıqların salınması və qorunması, məişət tullantılarının vaxtında yığılması, qanunsuz tikililərin qarşısının alınması, abad məhəllələrin yaradılması, yerli və xarici sərmayədarların cəlb edilməsi ilə yeni sahibkarlıq subyektlərinin açılmasına kömək edilməsi, işıq, qaz, su istilik təchizatı sahəsində ciddi tədbirlərin görülməsi barədə müvafiq tapşırıqlar verilmişdir.

Bu və ya digər məsələlər barədə, eləcə də hesabat məruzəsi ətrafında Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi yanında Dövlət Sosial Müdafiə Fondunun Xəzər Rayon Şöbəsinin müdiri Firdovsi Bədəlov, Bakı Regional Qaz İstismar Sahəsinin Xəzər rayonu üzrə Texniki İstismar Xidmətinin rəisi Tofiq Əliyev, Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyinin Mühəribə Əlilləri üçün pansionatının direktoru, baş həkim Pərvanə Hacıyeva, "Türkan-Aqro" MMC-nin baş direktoru Tahir İskəndərov, Şura üzvlərindən Sabir Abbasov və Gülbala Qurbanov çıxış etmişlər.

Sonda Şura iclasının qərar layihəsi oxunmuşdur.

Hazırladı:
Kamal İBADOV,
"Respublika".